

A decorative border of intricate Celtic knotwork surrounds the central text. The knotwork consists of interlocking loops and lines, creating a complex, repeating pattern that frames the entire page.

Breizh Brevez

LAENNEG

N° 43 - 1981

BRUD NEVEZ

Kelaouenn vrezoneg mizieg

N° 43 - MIZ MEURZ 1981

Rener : **Andreo Merser**

Sekretour : **Jakez Salaun**

An oll lizerou ha skridou a zo da veza kaset da : BRUD NEVEZ, 6 ru Beaumar-chais, 29200 BREST.

Priz an niverenn-mañ : 8 lur

Kourmant-bloaz :

- priz ordinal : 60 lur
- kourmant-skoazell : azaleg 80 lur
- studieren, soudarded : 40 lur
- broiou estrañjour : 80 lur

Eur houmanant-bloaz a dalvez evid 10 niverenn.

Ar chekennou-bank a zo da veza kaset war eeun da : Brud Nevez, 6 ru Beaumar-chais, 29200 BREST.

Ar chekennou-post a zo da veza laket war C.C.P. Brud Nevez 893-94 P Roazon.

I.S.S.N. : 0399-7014

Disklêriet hervez al lezenn : eil trimiziad 1981. 1.

C.P.P.A.P. : n° 34.627

Ar merour : P.-M. Mevel

Moulet gand Ti-moullerez ar Martolod, er Gelveneg (Imprimerie du Marin, Le Guilvinec).

C. evid an oll bennadou.

N'eus ket a sotre d'embann eur pennad diwar Brud Nevez, heb beza bet an sotre d'henn ober.

Ar skridou hag ar pennadou a vez embannet e « Brud Nevez », n'emaint ket da veza laket war gont ar gelaouenn heh-unan, war gont ar re o-deus skrivet anezo hebken.

Ar skridou ne vint ket embannet a vo kaset en-dro ma vez tu.

TAOLENN

Golo gand Maya

- Jean-Daniel Richard : Ar verhodenn	2
- Eur garantez barfed hag eur separasion entre daou zen yaouank	3
- Eur bromesa fervant hag eur separasion entre daou zen yaouank	7
- Laenneg : Lizer d'e verourien	12
- Mikael Mazeas : Laenneg : Enor ar vro	18
- P.-J. Helias : Bugale Berlobi. II	18
- A. Keravel : Deg bloaveziad « Breiz o vev »	27
- P.-M. Mevel, A. Merser : Rentaou-kont	28

AR VERHODENN

Va merhig vihan ' deus laket
he merhodenn war va daoulin.
He luskellad a zo red din :
me zo tad-kuñv pe ne d on ket.

Nag eüruz eo ar vugale
en o bed leun a faltazi,
pa vez ken divlaz on hini !
Pleh emañ va oad tener me ?

Ar plahig, dineh he halon,
' zo êt da c'hoari e leh all.
Ne hell degouezoud netra fall
gand he « bugel » fiziet ennon.

Doue ra venno ma hellin,
pa vin koz-koz, araog mervel,
o brasa levenez, derhel
he bugel beo war va daoulin !

Jean-Daniel RICHARD.

Eur garantez barfed hag eur separasion entre daou zen yaouank

Ma'm-ije bet ar spered hag ivez ar pouvoar
'M-oa kompozet eur chanson vije leun a hlahar,
Eur chanson leun a anken din ha d'am mestrez koant
Deuz a-greiz or plijadur om rentet langisant.

Me 'm-eus choazet da vestrez hervez ma zantimant
Taerra merh deus mamm ganet dindan ar firmamant.
On-daou moam esperañs vijem etabliset
En or brasa koñfiañs, ni zo bet separet.

Amañ n'eo ket ar gwall-deod a zo deut da stigma
E bechou ken dañjeruz evid on distruja;
Siwaz kerent ma mestrez deus eur poagnard pikant
O-deus treujet asamblez kalon daou zen yaouank.

O ! tad ha mamm dinatur, c'hwi ho-peus ar galon
Da lezel ho kwir vugel en dezolasion
E-leh lezel anezañ da zond da bosedi
An hini zo er bed-mañ hervez e fantazi.

C'hwi pa hoh-eus bet kemeret afer demuez ar bed,
Oa kontant da vond da heul ho karantez barfed;
C'hwi oa bet kontant neuze da gaoud ho liberte
Roit anezañ ivez bremañ d'ho pugale.

Ho prepoziou, ma mestrez, a zo delisiuz
Rampliset deus ma halon a zelisiou joaiuz;
C'hwi peus grêt dezo nijal ha mond e-mêz ar vro,
Laket diou galon gontant e toull dor ar maro.

Me ho ped, paotred yaouank pere form amitie,
Na deuit ket da re garoud, ma n'oh en liberte.
Eur wech ma veh chadennet gand amour Cupidon,
C'hwi vo dalhet amaret gantañ en e brizon.

Me a ha da voned da di ar plah yaouank
Pehini he-deus ar pouvoar d'am renta trioñfant;
Ganti ema an alhwez demuez ma liberte,
Hag an hini d'am derhel e-barz en kaptivite.

« Bonjour, plah yaouank charmant, fleurenn an amitie,
Me a zeu d'ho salud, gand gwir umilite;
Me am-eus dezir ardant d'ho lakaad rouanez
Bremañ war ma zefzoriou beteg fin ma buhez.

« Ho prepoziou, den yaouank, zo gravet em halon,
Dre artifisou Venus hag e vab Cupidoñ;
Endra ma vin-me lezet er bed-mañ da veva,
C'hwi ho-po war-lerh Doue ennon ar plas kenta.

« O ! salokras, plah yaouank, me ne veritan ket
Na beza e neb feson, oll dezir ho spered;
C'hwi ho-peus an avañtaj da gaoud kalz a vadou,
Ouspenn fumez ha kened ha kalz a dalañchou.

« Ha me zo eun den yaouank a zo dister meurbed
Ha deuz madou ar bed-mañ me zo ivez privet;
'M-eus med eur galon leal da zond da respekti
Ahanoh-c'hwi, plah yaouank, ma teuit d'am permeti.

« O ! ma zervijer fidel, deuz madou, gomzit ket,
Rag gand ar madou monden me n'on ket okupet.
Ne houlennan er bed-mañ netra digand Doue,
Nemed e vefom uniset an eil gand egile.

Poent eo deom finisa or hoñversasion
Rag an noz zo avañset d'ija, ma gwir mignon.

C'hwi retorno adarre, mar plij, en berr termen;
Berr e kavan an amzer en hoh añtretien.

Ar homzou ker koñsolant, deuz genou ma mestrez,
O-deus pellaet diouzin hent an dristidigez.
Me zo ker kontant bremañ o ren war an douar
Vel ar sperejou evuruz zo kurunet er gloar.

Ha koulskoude ma spered zo eun nebeud troublet
O soñjal el leor bihan pehini 'm-eus studiet;
Eno 'm-eus gwelet merket amitie feumeulenn
Zo eur fleurenn a doumant hag ornet gand anken.

Dre ma'z eo hi an objed, an hini a garan ar muia
A gement tra zo krouet gand Doue er bed-ma,
Me a yelo disul genta eur wech c'hoaz d'he gweled
Vid aproui ar wirionez, er proverb 'm-eus lennet.

Gand eur galon ker kontant vel hini an èlez
Me a deu d'ho saludi ma dous ma harantez.
C'hwi fleurenn an amitie peus em halon gravet
Dre eur hlizenn a resped, beb eurvez arozet.

Allaz, bremañ, ma mignon, me am-eus eur helou
Hag a ra din hirvoudi ha skuill kalz a zaelou.
Daoust d'on oll amitie, ni rank 'n em zepari
Ma mamm deus din pronofiset anoñs an disparti.

Kelou trist hag efroaiabl, violant ha digar
Te a deu d'am poagnardi vel pa ven eur barbar;
En draonienn-mañ a zaelou gavin ket eur remed
Da zoulaji ar galon pehini peus ofañset.

Na deuit ket da gredi, e neb feson, ma mignon,
Penaoz vefen-me kirieg d'ho separasion.
Me zo brasoh ma glahar evid mar deo hoh hini,
Rag me zo iñkoñsolabl ha karget a añnui.

Kaer eo din an amitie, bremañ ma zervijer,
Ma halon baour a ranno gand nerz an dizesper.
Me a garje n'am-ije birviken ho kwelet
Pa n'on-no ket ar boneur da veza uniset.

Koulz eo deom-ni kimiadi promptamant, ma mestrez,
Ha dond da lared adieu d'on oll flijadurez.
Doue 'n-eus gourhemet deom oll barz ar bed-ma,
D'eun tad ha d'eur vamm bepred gleer oboisa.

Meur a briñs, meur a roue, e-kreiz o enoriou
Zo bet rentet kaptivet, taolet er prizoniou.
Pedom ar gwir Brovidañs da zond d'or hoñsoli,
Destinet ez eo gantañ e chañs da bep hini.

Bremañ hellfom, ma mestrez, chom trañkil da repoz,
Ha lezel an dud yaouank da redeg deiz ha noz;
Ni a vezo kalz furroh en amzer da zoned;
Na lakom ken or spered gand an amourusted.

Ni zo er memez santimant o veva, ma mignon;
Biken gwaz ken ne gavo digor dor ma halon;
C'hwil peus he fortifiet ha den n'he digoro;
Adieu 'ta, ma zervijer, kenavo er joaio.

Ni a vezo ma mestrez bremañ eur sklerijenn
Kerkoulz ha d'an neb zo mal (1) evel da beb femeleñ.
Deut da gredi, tud yaouank, pa ver oh en em separi,
E teu ar galon dener da gared muioh-mui.

Bet dastumet gand Kerlann.

(1) par. den.

Eur bromesa fervant hag eur separasion entre daou zen yaouank

Prosternet eo ma halon, en ho prezañs, Bretoned,
Vid goulenn hoh atañsion, eur momant en sekred,
Me zisklerio en gwirion eur bromesa fervant
Hag eur separasion, entre daou zen yaouank.

Ne fell ket din er poent-mañ dond da ambuzi paper,
Sujed a-walh a gavan vid astenn ar matier;
Eur re bennag marteze a gemero an êr
Da vepriza ma buhez, dre ma eksplikañ sklêr.

N'on ked dign a zroug-zellou pa ne anavezan ket,
Rag savantoh evidon zo bet en em luziet
E-barz en lasou Venus hag he mab Kupidoñ
Pere a rent maleüruz, siwaz, meur a galon.

Me a zo eun den yaouank hag em-eus koñsañtet
Karoud eur plahig yaouank dign da veza karet,
Rag dirag ma daoulagad n'em-eus remerket hini
Da gaoud eun êr ken agreabl hervez ma fantazi.

Vel gand Doue inspiret da ouel an Asompision
Me a zo bet azezet en he hichenn er pardon,
En parroz Ploudaniel en kichenn eur goz iliz,
En eur plas devod ha santel, goude fin an ofis.

Eno war douar ar Werhez, me 'm-eus bet remerk
He skiant hag he furnez ha memez he hened.
Me 'm-eus grêt refleksion hag en em zoñjet ervad
Vefom biken separet evid mar be(fe) se d'he grad.

Abofter ma yaouankiz e-neus ma aretet;
Bet on evid en em ziviz, pa n'em-oa ket kredet
Parlant dei en neb feson, demuez or harantez
A zanten barz em halon, en he heñver an deiz-se.

Nao miz om bet en gwirion heb en em rañkoñtri.
Dalhit hoh atañsion, yaouankiz, me ho supli.
Amañ e teu Kupidon gand e ardeur nevez
Da elumi em halon, elemañchou a garantez.

Anoñs a ris d'ar plah-se 'n eur vond d'an asamble
Penaoz em-oa bolonte da gaoud he amitie,
Hag evid en em asuri deuz he fidelite,
Me 'm-eus goulet diganti ober din promese.

« - Ma mignon, ni zo yaouank d'ober promeseou;
Gand an disterra tourmant, ni cheñcho ideou.
Ma torrfem or promese hag ober eur parjur
Me a fell din em buhez kaved eur gwir asur.

« - Birviken an amzer fall ne hallo distruja
Eur garantez ken leal pehini a zougan,
Mez me zo en dizfiziañs demuez ho karantez
Roit din an asurañs vid ar rest or buhez.

« - Arsa eta ma mignon, pa 'mom er plas hirie
Ne vo ket dre draizon, e rin deoh promese.
Kemer a rafom evid test eun avokad a Dreger
Rag or halon zo c'hoaz fresk, da chom heb kulator. »

He dorn e-barz em hini, prostemet d'an daoulin,
Dirag Sant Erwan Helouri, mab hena Kervarzin,
En iliz ar Minihi d'an naonteg a viz mae
E prometjont dimezi o-daou, an eil d'egile.

Sekred oe ar bromese dirag eur bobl a-leiz
Pere zired en deiz-se a beb koste da Vreiz

Da weled penn eun avokad gand gwir devoision
A zouger dre eur brankard e-barz ar proesion.

O ! solennite joaiuz evid eur bobl a fe,
Biskoaz devez ken evuruz n'em-eus kavet em buhe,
Santoud a ran ma halon vel bezuet mesk ar joa,
Mez red eo kaoud separasion rag an noz a dosta.

« - Arsa 'ta, plah yaouank fidel, poent eo dispartia;
An heol zo erru izel, laket din-me bremañ
Eun termen d'en em gaved, hervez ho polonte
Rag pell om bet separet an eil deuz egile.

« - Da eizved ar Zakramant, barz en kêr Landreger
Zo eun asamble charmant, gand ar bobl a'r hartier
Mar bez se d'ho polontez, on-daou ni a erruo
En Landreger en deiz-se, goude ar gouspero.

« - War gement-se, merh yaouank, me souhet deoh boñsoar,
Gand kalz a agreamant me a zalho memoar
D'an termen hoh-eus fikset me a gred en em gavo
Vefom biken separet, evid ar rest euz on deizio. »

Pa oan erruet e-barz er gêr, me 'm-eus bet ekspliket
D'eun tad ha d'eur vamm dener, ar bromese 'm-oa grêt;
O-daou e skuilljont daelou, oh anzavoud 'm-oa chañs,
Mez noz ez eo pell a zo, repozom er silañs.

Kerkent a oan-me kousket vel eur ravisamant
Me am-eus bet remerk eur groaz kaer en arhant
Ha warni eur gurunenn, ornet gand greun perlez
Pozet en kreiz eur blênenn, en kichenn ma mestrez.

Dre spont on bet divunet, me 'm-eus gwelet ervad
Ma mestrez en he arched dirag ma daoulagad;
Bet on pell o voredi war sujed kement-se
Mez arabad eo en em droubli vid aktou eun huñvre.

Tostaad a ra d'an termen, pehini en em asinet
Mez gweled a ran eun den, o toned d'am haved,
Roet e-neus din eul lizer a zo bordet en du,
Petra zo war ar paper, red eo gweled dustu.

« Salud deoh, ma gwir mignon, eur wech c'hoaz dre spered
H in ket d'an asinasioñ, pehini 'm-eus deoh prometet.
Skoet on gand ar hleñved, me gred vid ar maro,
N'om ket choazet gand Doue, vid beza priejo.

Ma bez a deuo da gleuza benn eun nebeud amzer;
Evid ar veaj diweza, adieu, ma zervicher.
Gras deom-ni da gaoud chañs d'en em weled er gloar,
Evid ho rekompañs, c'hwi a zalho memoar.

O ! bleuenn ker florisant, ma kouez d'an douar,
Toud ma oll agreament a cheñcho en glahar;
Oll esperañs ma deizioù, plijadur ma buhez
Asamblez ganit a gouezo, da repos e-barz da vez.

Arabad eo diskoñsoli evid gweled al lizer
Rag an termen zo erru warhoaz e Landreger
Me a glevo a-berz mad ha gwir vo kement-mañ,
Ar paper a leusk lakaad ar seurt a garer warnañ.

Erruet e Landreger d'an termen asinet,
Evel ma son peder eur me 'm-eus bet intentet
Eur plahig yaouank o tremen, 'lared d'he hamaradez :
« Sell aze, emezi, eun den zo maro e vestrez. »

Poagnardet eo ma halon, ken a frime ma gwad
O kleved he deklarasion, me avañs d'he had (1)
« Respont din-me, plah yaouank, mar be ho madelez,
Me a houlenn ublamant, penaoz ra ma mestrez. »

« Na zervij ket, den yaouank, rei deoh anaoudegez,
Rag c'hwi zo bet eun tirant en andred ho mestrez;
Hi, diwar gwele he maro, a lakeas he foan
Da skriva deoh ar helou med peus ket grêd a van.

Me am-eus he asistet da skriva al lizer
Ha goude 'm-eus he frañchiset, ha roet d'ar faktour.
Hi finisas he buhez d'ar gwener d'abardaez
Hag hirie deuz ar beure eo diskennet en he bez.

« Me am-oa kalz a esperañs e oa faoz al lizer
Pe grêt gand tud a blezañs vid tremen o amzer,

Mez ho komzou ker pikant a bouez war ma spered,
Me lavar deoh, merh yaouank, kenavo ar henta gwelet.

Kuitaad a ris an asamble, okupet ma spered,
Rag me a 'n em wel hirie malevruz war ar bed;
Ma mestrez a zo maro ha me a chom bremañ,
Da zipital ma deizioù war he lerh er bed-mañ.

N'anvean ket ar matier a galmfe ma glahar,
Me n'am-mo ken med maleur, biken war an douar,
Pa welan peger yaouank ez eo deuet ar maro,
D'am ploñji barz em zourmant deuz a-greiz ma joaio.

Servij ket din chom amañ da isplika kañvo
Rag ne hallan ket kana ha gouela war eun dro.
Suplia a ran Doue, maro war ar halvar,
Da reseo he ene ha ni oll en e hloar.

Bet dastumet gand Kerlann.

(1) d'he had : d'he haoud.

Nevez deuet er-mêz :

P.-M. MEVEL ha Naig ROZMOR

PEZIOU-C'HOARI NEVEZ

- I. Planning an diaoul. Hag : Ar rejim.
  - II. Ar Wignavaou. Hag : Ar veaj organizet.
- E brezoneg hag e galleg.*

Diou levrenn evid 16 lur + 2.20 lur mizou-kas pep hini
Da veza goulennet digand :
BRUD NEVEZ, 6 rue Beaumarchais, 29200 BREST

LAENNEG

Da geñver ar bloaz 1981-mañ, ez eus daou hant vloaz ma 'z eo bet ganet ar medisin René Théophile Hyacinthe Laennec e Kemper. Eñ eo a zizoloas ar « stéthoscope » pe « selaouener », hag a deuas evid ar wech kenta a-benn da zisklêria talvoudegez kement trouz a gleve e peultrin eur hlañvour. Dond a reas ive da gompren petra oa an tuberkuloz hag an droug-skevent.

Da geñver 200 vloaz e hanedigez, ez eus bet savet diskouezadegoù, gouelioù, abadennou radio ha tele, zoken e brezoneg. Greet ez eus bet prezegennoù hag embannet studiadennoù. Devezioù-studi a zo da veza ive.

Evidom-ni, eh embannom en niverenn-mañ euz « Brud Nevez » al lizer brezoneg a oa bet kaset gand Laennec d'e verourien, eo bet adkavet ar brouillons anezañ e-touez e baperoù, hag a ziskouez beteg peseurt poent e oa deuet barreg ar medisin brudet da skriva ar yez.

Brezoneg e-noa bet komzet Laennec en e genta bugaleaj, evel ma skrív e-unan en e lizer kenta e brezoneg d'e dad : « Ar vakansou euz an akademia a Louzaouerez a rento din eun nebeud amzer evid diski al langach-ze vamm pehini en me am-eus esprimet ar re genta karantezioù hag ar re genta prederioù euz va vugaleach. » Med war-lerh an dra-ze, e-noa bet peurankouaet anezañ, desavet ma oa bet en Naoned hag eet ma oa d'ober e studioù da Bariz. War-dro ar bloavezioù 1805 an hini en em lakas da studia ar yez e Pariz, ne ouier ket re vad diwar peseurt levezon. 10 vloaz diwezatah, d'an 23 a viz du 1815 eo e kas al lizer-mañ d'e verourien.

N'eo ket c'hoaz difazi, med kalz gwellaennoù e-neus greet Laennec etretant. Gaston Esnault e-neus bet tro da studia anezañ e keñver brezoneg, hag da embann anezañ evid ar

wech kenta. Neb a vije dedennet gand ar studi-ze a hell e lenn war an « Annales de Bretagne », n° XLVI, bloavez 1919, p. 98-131.

Gwelet e vo ive dre al lizer-mañ pehini oa tro-spered Laennec e-keñver e verourien, hag ousspenn ze, pegen troet e oa da lakad al labour-douar da vond war-raog. Derhel soñj a ranker ne vo savet an « Association Bretonne » nemed e 1843.

War-lerh al lizer-ze, eh embannom ar gaozeadenn a reas an ao. Michel Mazeas, maer Douarnenez, da geñver an devezgouel bet lidet er gêr-ze gand « Kuzul ar Brezhoneg ». Gweled a heller dre ar brezegenn-ze eo fier tud Douarnenez euz Laennec. E bered Ploare eo ema e vez.

LIZER LAENNEG D'E VEROURIEN

E Pariz, 23 miz du 1815.

Ma mignonned,

An Aotrou Grivart a laro deoh ar kondisionou ma fell din ganto, rei deoh ar ferm euz a Gerlouarneg. Me em eus soñjet din e ve mad ive skriva deoh war an dra-ze, evid ma hellot kompren gwell a ze, ha gweled a-zevri ar pezh vezo mad evidoh.

Me a fell din ma vevot evel ma tere em douar, ha ma hellot diorren ho pugale ha dastumi danvez evito dre ho labour hag ho kundu vad. Me a fell din ive kaoud ar pezh a aparchant ouzin. Me a zoñj din e kavim an eil re hag ar re all an dra-ze er kondisionou a zo amañ war-lerh.

D'ar henta, pèa a rankot peb bloaz kant skoed hanter-kant. Peo tra o veza sellet mad, pèa a rit mui bremañ. Rag roet oh euz d'am zad en eur antren er merouri daou hant skoed pere rannet etre nao bloaz a rafe gand an intez, daou skoed ha ugent, eiz real hag eur gwennek, evid peb bloaz. Pèa a rit eta bremân e gwirionez daou skoed ha pevar real ousspenn ar pezh a houlenan digennoh.

Ahendall, mar d eo gwell geneoh me a lezo deoh ar merouri d'ar menez priz a bëit bremañ, hag e root din ive

daou hant skoed en eur antren e ferm. N'eo ket re a dra-zur. Eur merouri am-eus e-kichenn Pont-n-Abad hag a bê din c'hweh skoed hag eiz-ugent. Beza zo ennañ foenneier ha douar yen kemend hag e Kerlouarneg pe dost da vad. Hogen n'eus nemed pemzeg devez arad a zouar tomm. An douar zo skañv meurbed ha ne zoug nemed segal hag ed-du. Falloh eo kalz evid ar re wassa euz a Gerlouarneg, hervez a lavare din an den yaouank a zo bet eet ganin e Douarnenez, er bloaz tremenet. Ar merour gouskoude e-neus dastumet peadra abaoe pemp bloaz warn-ugent e hounez ar merouri-hont. N'e-noa nemed e zioureh pa h antreas ennañ ha bremañ e-neus danvez a-walh. Gwir eo, eur gounideg kaer eo hag a ra bemdez eun tamm mad a labour.

D'an eil, eh atretenot e stad vad an tier blouz d'ho mizou. Me a fourniso hepken ar hoad. Ma mar be red ober eun doenn nevez, c'hwi a fourniso ar holo oll hag a bêo an doerien.

D'an drede; me a viro ar maner, ar jardin, ar verjer, ar park bihan a zo e penn ar verjer, al liorz gwenan, ar genkiz uhella, hag ar genkiz izella, al leve, erfin an tachennig douar yen gourizet gand eun turumell er horn war-zu ar gwalarn euz ar Park an Itron. Na hellot mui ta tremen dre ar park bihan, na dre ar verjer. C'hwi ervad a dremeno dre ar Menez bihan evid mond da Bark Poull ar Briz, da Bark Lann-had, ha da Bark ar Roz.

D'ar pevare, e talhot e stad vad an oll gleuennou hag e raparot memez anezo a nevez, mar deuont da veza diskaret pe gand ar glao pe en eur ziskoultra gwez pe dre eun darvoud all bennag. C'hwi a stanko gand eur porz-rastell, an antre euz ar Menez bihan war-zu Leur ar feunteun. Me a fourniso ar hoad. Ma fell deoh stanka an oll toullou-karr gand porz-rastellou, me a roio koad ive.

D'ar pemped; e-pad an daou bloavez kenta euz ar ferm, c'hwi a lakay e stad vad d'ho mizou, an darn euz a foenneg Kerlouarneg a zo fallaet gand al lann hag ar brug; hag e lekeot ive e stad a foenneg mad d'ho mizou ar prad bihan a zo e-kichenn ar hoad bihan. Ouspenn eh atretenot ervad pelloh ar foenneier all, hag e viot dalhet da renta anezo er fin ar ferm e stad vad, heb brug na lann, dindan boan da lakad ober d'ho mizou er bloavez diweza euz ar ferm, ar pez a vezo red evid an dra-ze, ha memez da lakad digeri ar foenneier mar be red evid lakad anezo e stad vad.

D'ar c'hwehved, me a hello lakad planta gwez a-hed ar prajou ar foenneier, hag an douarou yen. Me a hello ive lakad da blanta gwez-kraon a-hed an tirienn war-zu sao-heol euz a Bark ar Roz, euz a Bark Poull ar Briz, hag euz ar park

uhella. Me a lakay ive, mar fell deoh, gwez avalou er parkou douar tomm nemed ma blantot anezo, ha ma ho-pezo evez razo. Me a fourniso ar gwez, c'hwi a lakay ho poan, hag e rannim ar froueziou ma deuont da zougen avalou a-walh a-barz fin ar ferm. Na houlenan mui deoh da ober toulliou evid ar gwez a fell din da blanta, hogen dalhet e viot da lakad spenn war-dro ar gwez ha da ziwall anezo ouz ho loened; dindan boan da blanta gwez all d'ho mizou e leh ar re a ve diskaret pe grignet gand ar zaout.

D'ar seizved, na hellot mui sevel mouded diwar an douarou yen nag end-eeun diwar leur ar feunteun. Na hellot mused bremañ diskoultra gwezenn ebed. Me a roio deoh atao teir gordennad koad peb bloaz evelkent.

Ar muzulachou douar em eus greet warlene e Kerlouarneg a vint lekeet hed-a-hed el lizer-ferm nevez. Hogen evid ma gousto nebeutoh deoh al lizer-ferm, ne viot ket dalhet da rei din eur hopi anezañ.

Chetu eno ar kondisionou ma roin deoh enno ar ferm. Me gav din ez int leal. An douarou a fell din da vired ouspenn ar re a zo bet miret diagent na zoug nemed eun tammig geot; hag end-eeun c'hwi a brofito marteze pell amzer c'hoaz euz ar verjer pehini zo ar wella lodenn euz ar pez a viran. Rag nemed ma teuin da jom e Kemper pe e Kerlouarneg, pe da rei ar maner hag ar pez a viran e ferm da unan bennag, na verzan ket ouzoh na reot ho profit euz a froueziou ar gwez hag end-eeun euz an douar miret ganin.

Ma deuan da gaoud adarre an tachenn douar yen e pehini em a ale hanvet Kenkiz an Itronezed, hag a zo bremañ dalhet gand Yaouenn Deredeg, c'hwi a hello ive lakad ho loened da peuri e-barz gand ma tiwallot ar gwez bihan a hellfen planta gand spenn. Hogen mar deufen da ober eur koad med en tachenn-hont na hellot mui lakad ho loened ennañ.

Ne lamman digenoh nemed eun hanter zevez-arad pe dost da vad; chom a ray deoh douar a-walh da labourad, hag e hellot a dra zur ober ervad hoh aferou ma fell deoh atreteni ar foenneier, hada melchen, irvin, avalou-douar, ha geot-gall evid boueta ho saout, ha gaoud mui a deil a ze. Eur gwall giz eo e Breiz-Izel, lezel al loened peuri en douarou frôst hag er parkou leton e pere ne gavont nemed eun nebeudig peurvan hag aliez fall c'hoaz, e leh hada fourachou ha mired ar chatal er staoal da ober teil. A-walh eo lakad al loened en eur park bennag bemdez e-pad diou pe deir eur, da rufia an êr evid o yehed. Ar Menez bihan a zervije ervad evid an dra-ze e Kerlouarneg, hag end-eeun e teue gand an amzer ar park-hont da veza mad da labourad, pa ve gwellaet gand ar bouzeul a vez lezet ennañ bemdez gand ar zaout.

Beza zo e Kerlouarneg ar pezh ne gaver e nemeur a lehiou. Bezin oh eus en ho kichennig, pehini zo eun teil ar gwella e heller da gaoud. Oh-eus ive e palud ar Riz trêz seh hag a dal mui eged an teil evid druzaad eun douar re bonner, pe re brieg.

Ouspenn ar kondisionou am-eus skrivet amañ diaraog, na refuzin biken deoh netra euz a gemend a vezo just ha deread. An aotrou Grivart e-neus lavaret din penaoz ar waskell en-doa ezomm a reparasionou. Me lakay da ober a-barz an hañv. Ma rafe eur gwez bennag gaou d'an daouar leveret d'an aotrou Grivart hag e lakay da ziskoultra pe end-eeun da bilad anezo mar d'eo red.

Me a zo bet droug-kontant ahanoh, pa eet on e Kerlouarneg. Re a zouar e lezit e leton, ha ne atretenit ket ervad ar gleuzennou. Gouskoude, o veza ma em eus gwelet ez oh tud vad, ha ne garan ket cheinch a verourien, gwell eo ganin lezel an douar deoh eged rei da re all. Ne rit ket e hiz al labourerien fall pere a zoujont da labourad ervad ha da zerhel an douar e stad vad gand aon na ve kollet o poan pe na zeue o aotrou da houlenn mui a arhant diganto. Ne houlennin biken digenoh nemed ar pezh a vezo just. Seul vui e labourot ervad, hag e talhot e stad vad an douar, seul vui e vezin douget da ober ar pezh a vezo em galloud evid ho lakad e taill da ober gwell hoh aferou. N'em-eus c'hoant brasoh nemed da weled ma merourien o pinvidikaad gand lealded dre o labour hag o aked. Mar d'on kontant ahanoh ar henta wech ez in e Kerlouarneg, da lavared eo, mar kavin an douar gonidet evel ma renker, ar gleuzennou hag ar girzier dalhet e stad, hag ar gwez bihan a likin da blanta diwallet ervad diouz al loened, c'hwi a vezo kontant ahanon ive.

Doze r'ho viro e yehed c'hwi hag ho pugale.

LAENNEG : ENOR AR VRO

Bez' zo neo, e-touezoh, a zo deut deuz pell, evid eur wech muioh, ha marteze evid ar wech kenta, da weled bez Laenneg, e-kreiz bered Ploare.

Laenneg a zo amañ en on hichenn, ha nebleh tostoh deuz-ouzm. Deuz bered Ploare e vez gwelet ar mor. Ar mor, morse direpoz, a zo beo atao e-giz e chom beo spered Laenneg war an douar leh eo deut da gousked beteg fin an amzeriou.

Gand toud ar re a zo ganet abaoe e Ploare, e kemerom e-giz eun enor ar choaz 'n-oa greet Laenneg da zond da Gerlouarneg da vevi ar rest deuz e vuhez, eñ an den klañv, e-touezom, ni ar re baour.

Ma zad-koz da genta, ma zad war-lerh, 'n-eus diskouezet (1) din mad peleh oa bez Laenneg e bered Ploare, ha peleh oa ti Laenneg e Kerlouarneg. Ha toud an tadou-koz deuz Ploare an-eus greet ar memez tra, eun devez bennag, gand eur paotrig bihan, gand eur plahig vihan. Laenneg a oa enor ar vro, enor Ploare. Ha pad e oam bugale vihan, re Bloare a oa fier da veza deuz bro Laenneg.

Gwelloh eo, evid eur barz enori eur medisin braz evid eur jeneral bennag... Eur medisin a vez greet evid savetei an dud, eur jeneral evid laha anezo. E-giz-se e lavare ma zad. E-tro ar bloavez eiz-ha-tregont, pa oa bet savet ar skol nevez e Ploare, e oa m'ar an Aotrou Du Fretay a neuze. Du Fretay oa o chom e Kerlouarneg, e-kichenn an ti leh an-oa chomet Laenneg, an ti leh ma varvas. Ar skol nevez a zo bet galvet « Skol Laenneg ». Ne oa ket ezomm 'nei deuz eun ano all. Neuze am-oa just deg vloaz, an oad da vond c'hoaz d'ar skol. Fier e oam, ni paotred ha merhed Ploare, deuz or skol nevez gand ano Laenneg, skrivet dirag an nor gand lizerennou aour.

Hirio, ar vugale deuz ar memez skol a zo deut beteg amañ gand bleuniou nevez ha fresk evid ober da Laenneg, daou hant vloaz war-lerh an deiz 'n-neus digoret e zaoulagad, eun tammig euz liou an amzer, eun tammig er vad ar hoajou pin, eun disteradig euz trouz ar mor, hag eun disteradig all euz an avel war ar m'ez.

Ha dirag ar vugale-ze e tigor ma halon ken braz, ken a zoñj din on gouest ganeoh toud da lakaad toud ar bed e-barz, tre gras eur paotrig bihan hag eur plahig vihan e hinnig da Laenneg, war m'ez e vez, esperañs ar yaouankiz.

Ano Laenneg 'n-eus greet bremañ tro ar bed. Ano Laenneg a jomo beo da virviken e-giz a jom beo ano ar re 'n-eus douget poan an dud war o skoaziou, ano ar re 'n-eus labouret 'doug o buhez evid ar re all ha klasket beteg o eur diweza, penaoz ober vad endro dezo.

Laenneg a oa e-giz-se, hag evid an dra-ze, e chomo atao e-barz ma halon, e-barz kalon ar Vretoned.

Mikél MAZEAS, M'ez Douarnenez.

(1) diskouezet.

BUGALE BERLOBI

II

TI NOUN

Noun a zo eur henderv deom, a lavare ma zad-koz. Ne gavoh ket tu da geja gantañ abalamour n'eus ket outañ ken. Marteze, avad, e weloh eun tammig euz e liou eur wech ar mare, ma ouzit selled ouz an dud — Ha penaoz e ouezin emañ liou Noun warno ? — Pa zavo eur ganevedenn a-dreñv o hein epad ma vo kaoz ganto.

Gwelet 'm-eus meur a ganevedenn pa oan paotrig. Ne oa ket a voull ganin, emichañs, rag hini ebed ne zavas a-dreñv eun bennag o kaozeal. Hag em eus anavezet teodou distagellet en amzer-ze. Setu e ranken tufa e palv ma eil dorn ha troha ar hrañhadenn gand lemm egile e-giz ma teer ober en eur seurt digouez. Hogen, abaoe m'on deut da zen, aliez 'm eus gwelet liou Noun heb sikour kanevedenn ebed. Tro din d'espern kement a zour-teod ma hellan konta deoh penn-dabenn doare or henderv.

Pa oa war an douar-mañ, Noun a jome e ti ar re all. Keme-roud a ree e feurm eur penn-ti amañ, eur penn-ti aze, dre ma ne helle ket padoud pell er memez hini. Beb daou pe dri bloaz, da zerhent Gouel Mikâl, e veze gwelet o karga e zammigou traou war eur harr : « Arabad deoh kaoud disme-gañs, a lavare-efñ d'e berhenn, ezomm 'm-eus da houzoud penaoz en em gaver en eun ti troet ouz ar reter. Ho hini deoh a zo war ar hreisteiz, mad tre, nemed ne zeuan ket a-benn atao da zevel araog an heol. Hag evidon-me, plênoh e vevan da houliou-deiz. Amañ, ahendall, pa stag ar mervent ganti, eo diêz derhel an tan en oaled. N'oh kirieg tamm ebed, med an ti n'en em gav ket re vad e leh m'emañ ».

Leh all e lavare : « Arabad deoh kaoud disme-gañs, mond a ran da veva eun tammig en eun ti war hanter-grêhenn evid gweled penaoz. Amañ n'emer ket fall tamm ebed, med re a zour a zo evid deoh en em ziwall ouz ar vouillenn epad ar goañv. Hag ouspenn, n'eo ket bet savet an tal e-giz m'eo red. Yen eo, trouz goulo a zo gantañ, ne jom ket warnañ al lezenn-raz, gouzoud mad a rit. Droug kov a ranke kaoud ar mestr-mansoner p'e-neus dibabet ar vein. Kenavo ha yehed mad d'an oll ! »

Hag e kerze kuit etrezeg an hanter-grêhenn, seven an tamm outañ. Ne gemered ket droug ouz an den. Goulennet veze digantañ, zoken, penaoz ober pa veze keal da zevel eun ti nevez. Ha biskoaz kristen n'e-noe keuz da veza heuliet e aliou.

Dond a reas eur mare evid Noun, a goumanante gand ar re all en eur veva diwar nebeud, da gaoud boujedenn greñv awalh da hoantaad mond en e vogeriou e-unan. Adaleg neuze, an den a redas dibaouez dre ar hanton, o klask ar gwella leh d'en em ziazeza. Gwelet oe o trei pell endro d'eun duchenn, d'eun draonienn, d'eul lanneg pe d'eur hoad pin m'e-noa grêt e rann outo. Ha goulenn piz ouz an oll dud a jome tro-war-dro, gwazed ha merhed, kozidi ha bugale. Dond a ree da beb mare an deiz ha zoken da noz, war evez ouz c'hoari an douerier, an aveliou, an heol, ar glao, ar strujadur. Diskenn a ree er mengleuziou da glevata pell ar vein. Eur wech e kerzas zoken da Bont-Koblan, e leh ma vez tennet ar vein-glaz diouz an douar. An amenuzerien ivez a wele anezañ o tigouezoud en o stal hag o chom euriou eno da zelloud outo oh ober gand ar hoad. Ne zavare nemed d'imbourhi spiz. Da houllenn, da skouer, perag e pad pemp kant vloaz eur broch koad, ha padal daou hantved a zo awalh da zebri eun tach houarn er gwasked. Hag evel just, pa vezed o sevel ti tu-bennag er vro, Noun en em gave war an dachenn ken aliez ha ma helle, heb direnka den, heb eur ger a-dreuz morse. Karet mad a oa, an Noun-ze, doujuz evel m'en em ziskoueze e-keñver an dud a vicher. Hag ouspenn eur huzulier mad, lavaret 'm-eus c'hoaz. Biskoaz n'eo bet savet gweloh tier ar re all eged en amzer ma steue e hini evelse.

Kement-se a badas epad bloaveziou, beteg ma varvas Noun en e benn-ti diweza ma oa eun all perhenn warnañ. N'eus bet ti Noun ebed. Ma zad-koz, avad, e-neus diskouezet din al leh m'e-nije gellat an ti-ze sevel aze eun deiz marteze. Menez Fuez e ano. Ne lavarinn deoh netra outañ peogwir n'anavezit ket anezañ. Pep hini ouzoh, avad, a zle anaoud eur Menez Fuez tu-bennag, marteze zoken eun « ti Noun » ha n'emañ ket c'hoaz en e zav. Evidon-me, pa vagen menoziou a gase pell dirazon, Alan ar Gow a vouchorze din an eur ranna a vouez sioul : « Ar paotr-mañ a garfe kaoud ti Noun ».

AN TI ER MËZIAD

Ha talvezoud a ree louza paper gand istor eun den e-neus tremenet e vuez o prederia war eun ti ha n'eo bet savet gantañ biskoaz ? Kentel ar vuez-se a ziskouez eo dao selled piz ouz peb tra araog ober, ha gwelloc'h chom heb ober, goude oll, gand aon da gaoud kerse ganeoh ho-unan, ar gwasa kerseenn en traou a bouez. Se a ziskouez ivez, plënnoh hoaz, e taole mil evez an disterra kouer da zevel e di. N'eus ket d'estoni, eta, m'eo dedennet hirio gand tier ar paourra devezourien ar vourhizien a hell dond da berhenn war eur henkiz.

Kenta pled da deurel, ti eur houer war ar mêz n'eo diazezet kazimant morse dre zigouez. Bez e hell ren war eur pez dremmwelad p'e-neus bet c'hoant e berhenn da zigeri anezañ war oll zachenn e labour. Gwaskedi a ra kentoh a-dreñv eur renknad gwez ken ez eus eun enezenn outi, en em zanka ra e glazvez an draoniennou pa dalveze muioh ar stêr pe ar waz da veva an dalherien genta. An devezourien zoken a ouie dibab, war lezenn an atantou braz, an dereata tamm douar evid o zi seh. Kavoud a reer anezo war an henchou-karr koz a heuil dre red torosennadou al leh ken en em gavont war eun dro gwarezet gand skoaz eur menez hag e-kreiz eun taol-lagad a zigenvez anezo hag a ziskouez bez dezo. Ar paourra outo e-neus eul liorz dirag pe a-dreñv, frouezeg pe louzaoueg, a dalvez dezañ da verk frankiz adaleg m'eo braz awalh evid ma vefe posubl mond di war droad, rag an tennadou-hent, en amzer-ze, a oa muzuliet gand pao ar haz. Diwar gement-ze ti ar houer, zoken heb klouedenn na moger-tro, ez eus outañ atao eur berhentiez prevez tre.

Ouspenn-ze ar gouerien, o veza liorzherien ar bed, o-deus kempennet dre red ar mêziadou endro dezo, ha pa ne vefe nemed en eur zevel ar hleuziou a dalvez da ganolia an aveliou war an douar, setu e klevoh perag o zi hag an tro-war-dro outañ a zo kenaozet aliez da estlamma al liverien. Abeg awalh a zo da vamma gand chapelidi Breiz hag o farkou-iliz, med kalz a dier, war ar mêz, a zo diazezet kenkoulz hag int en neñv hag en douar. En deiz hirio, pa steuz dirazom pobl ar gouerien, ha dreistoll abaoe m'eo bet disneuziet or mêziou gand an advempra hag an henchou nevez, ez eur douget d'en em houlen hag-eñ on tadou-koz ne oa ket outo arzourien a-ouenn. N'eo ket awalh ar red da ziluzia ar gudenn. Goude beza ganet en o zouez, bevet ganto, grêt gand o yez, goulennet hag azgoulennet diganto en o hozni, bez e hellan divenn penaoz ar peb brasa euz al labourerien douar, e Breiz-lzel, hag e penn-kenta ar hantved, a zante muioh ar gened-natur eged an darnvuia euz ar vourhizien sevenet war o meno. Nebeutoh, avad, e embannet an dra ha dreistoll e choment heb skriva anezañ.

Er penkêriou hag er bourhadennou koz, eun estlamm eo gweled penaoz an tier e-kichen an iliz en em lak direol kaer, ouz eur gwel, endro d'al leh santel heb klask tamm ebed d'ober eur blasenn pe eun tal-strêd. Dibabet e-neus peb Noun ar gwella lehiadur endro d'ar hlohdi, zoken m'e-neus ranket trei kein dezañ krenn. N'eus ket ezomm da jom pell el lehiou-ze araog merzoud int kloz penn-da-benn. An aveliou ar hreñva ne deuont ket e-barz. An adtiez, ma 'z eus outo, a zo steuet ken brao hag an ti braz. Ar pez a ra deoh eun esmae ma 'z eo diêz digemmesk anezañ, nemed a zeu abalamour peb savadur a zo lehiet rik.

Diêsoh eo en em zivenn war an aochou noaz. Neuze en em droer ouz ar hreisteiz, e prester skoaz an eil d'egile pa heller, en em glever gand an aveliou-penn evel ma skarz er strisa eur vag-lienn. Piou bennag e-neus gwelet, diwar letern-vor Penmarh, penaoz eo renket brao d'an argad ar skouadronou tier war ar gompezenn vigoudenn, hennez a oar n'eo morse keitet sod ar renknadou etrezo; an disterra digompezenn, avad, kemmet ganti eun tammig gwele an aveliou, he-deus lakêt ar zaverien da drei tu eun nebeud d'ar mogeriou braz, ha ken brao ma tiskouezont, int difiñv kaer, da staga etrezo gand pleustradennou lemm. Endro da borziou ar Vro Vigoudenn, pep hini a zo ganet amiral.

AN TI TENNET DEUZ AN DOUAR

E dibenn ar hantved, ti ar pesketer pe ar houer ne zav ket aliez eun estaj war an a-rez, dreistoll p'emañ e-unan. Ne gar ket beza dizolo. Ar ger-mestr a zo skoacha. Gwelet a reer outo hag a ziskouez eun hanter-estaj gand prenestrigou heb kredi mond uhelloc'h. Krouma ra toenneier soul ar Morbihan da goefa strisoh ar mansartou hag an digorou da vond er grignol. Er-mêz eur wech ar mare, an ti ne zav uhel d'al laez nemed gand aotre an tro-war-dro hag an temz-amzer. Hogen, pa zent evelse ouz urziou an douaroniez, mond a ra brao war eun dro e tresadur hag e korv an dremmad-vêz, oh ober diouz mentou hemañ ken e teu da blijoud d'an daoulagad en eur glask ar gwella servij.

Ahendall, ne gared ket beva en estaj, war ar zolier evel ma lavared. Nemed an amzer-kousked (ha hoaz l), ar familh a dremene he buez oll e kegin vraz an traoñ. Ha klask ouspenn lakaad aze ar muia gweleou posubl evid beza tostoh etrezo ha kaoud muioh a wrez dre ma oa outi, peur-vuia, ar pez-ti tommet nemetañ. Hogen, hervez o doareou beva, an dud-ze ne rankent ket beza atao an eil war egile. Anavezet 'm eus lod hag a jome e maneriou koz heb tenna implij euz eur hard outo, nehet ma oant gand re a gambreier ha re vraz, gand

solierou re uhel. Ne oa ket al lojeiz diouto. Ha setu perag eun niver mad a noblañsou kouezet e koueriadelez a zo bet dismantret. Tachenn awalh o-doa ar gouerien er parkeier penn-da-benn gand an deiz. An ti e oa outañ eur waskedenn seul welloh brizet ma oa bihan, gwarezet, gand mogerioù teo hag an nebeuta digorou. Evid an adtiez, marchosiou, krevier, karrdiou, greet a veze ar peb gwella.

An ti-skouer, e Breiz, a zo diwanet tost en e bez deuz an douar m'emañ savet warnañ. Tennet eo ar vein deuz eur veingleuz ha n'emañ-hi morse gwall bell, na kennebeud an toull-pri pe an toull-sabl. Memez tra evid ar vein da doi an tier glaz. Bez ez eus outo, er vro, gwazennou founnuz ha n'emaint ket prest da veza kaset da benn. Evid an tier plouz, uhelloc'h an doenn warno ha gwelloc'h koefet, ar zoulenn a zeue deuz ar parkeier, ar raosklenn deuz ar yeun. Awalh a goad a zo hag a beb seurt evid peb tra. Hag an danvezioù-ze, e-giz m'emaint, a zo anavezet mad gand ar vicherourien a ra ganto koulz ha gand an hini a ra sevel ti.

Setu an ti-ze n'eus tra all outañ nemed eun aozadur, diwar labour an dud, euz an traoù a ginnig ar vro. Broadel penn-da-benn, eta. Eun abeg all goude ijournouriez an ti (ha marteze araog) a ra da hemañ mond mad-tre gand ar mêziad endro dezañ. Da lavared eo emaint liou-ha-liou. Ha seul vuia e kosa an ti, seul welloh e tigouez gand an tro-war-dro ken e teufez ennañ a-bell, war an diwez, ma ne vefe ket ficherez al lêzenn-raz a lak da skedi, beteg dindan an oabl loued, kement a daliou tier gwennet fresk beb bloaz d'ar memez mare. Ma ne vefe ket ouspenn ar bleuniou a darz war ar prenestri, dirag ar pignoned, el liorzou. Ha gouzoud a rit e oa merhed yaouank, araog dimezi, hag a ree merka piz e vefe roet dezo eur hornig douar endro da di o gwaz, evito da lakaad kreski ennañ kement tra a blijfe dezo heb renta kont da gristen ebed. Bleuniou e oa peurvuia.

Ouspenn-ze, ar houer breizad a gar ar mên, dreistoll ar mên-greun. Priza ra ar pouez outañ, ar greun ivez, avad. Plijoud a ra dezañ labourad warnañ e-unan pa zigouez tro d'ober kalon da gleuzioù, mogerioù seh, krevier, zoken bardelloù pûns. Setu perag e kaver aliez mein-daill endro d'e zorioù ha d'e brenestri. Ober a ra, pa hell, dispign mansartou kaer pe eur riblenn vein-greun dindan an doenn. E di, avad, a zo atao treset plên. Ral an tammou diskroget, ar porchedou n'eus ket outo. Eun ti kouer n'eo na chapel na maner. A-boan ma kred ar pinvidika digeri, dindan ar gorzenn-hlao, eun toullig bennag e dalvezo da gouldri. Kavoud a reer ivez diri mên o pignad en diavêz da zor ar grignol. Bez ez eus outo re gaer-meurbed er Morbihan.

Hirio, c'hoant ar vein a vouev kalz euz or hempredidi beteg

ober laerien outo. Ne oa ket erru Yann Gouer er poent-ze. Nemed m'en em gave tro-war-dro eun dismantr dilezet bennag, e-giz m'ez eus bet outo a-viskoaz, chapel pe vaner, gouzoud a ree mad dastum, etouez an drez hag al linad, eun tamm kaer a-vein-greun da vravaad e vogerioù dilorh. Aze emaint hoaz evid plijadur on daoulagad.

EUZ AR FONT D'AR BOKED

Forz penaoz, an dra vraz a zo sevel ti. N'ouzer ket petra eo eun ijournour-tiez, n'eus ket c'hoant gouzoud. Ar perhenn da zond a wel dija, dre ar munud, penaoz en em ziskouezo al labour. Kuzul a zo bet pell etrezañ hag ar mestr-mañsoner. Bodet e-neus dija, meur a wech, da geñver ar zul, e gerent hag e vignoned war an dachenn da houlenn ali diganto endro d'eur voutaillad jistr. Evid eun ti kouer, ar pez a dalvez dreist-oll a zo peleh lakaad ha war pe du trei anezañ. Ar peurrest, peb bro he-deus reolioù da zével hag a ra ganto koulz ha gand he reolioù d'en em wiska. E-giz an dillad, an ti a vo kaereet kalz pe nebeud gand ficherez hervez renk e berhenn, ar memez ti vo outañ, avad. Hag evel just, bez e vo peder moger, eun doenn eur grignol war zolioù ha speuriniere koad. Netra muioh.

Evid ar hoad a zo red, ar perhenn da zond e-neus prenet aliez ar gwaz eur bloaz araog. Grêt e-neus troha anezo, ha seha er gwasked, hag heskenna ha diwall e-giz m'eo mad. Lakeet e-neus toulla puñs, aliez ivez, evid d'ar vañsonerien kaoud dour war al leurenn. Deut ar mare da zével, kas a ra kelou d'e amezeien ha mignoned a zigouez d'an devez merket gand o hirri hag o gwella kezeg. An devez braz charrea mein 'ni eo. Mond a reer d'ar vengleuz ha karga ar vein dibabet ha digas anezo d'o diskarga war an dachenn en doare ma lavar ar mestr-mañsonner. D'an abardaez, eur goan vraz a vod an dud a volonte-vad-ze diwar goust eun hoh lazet a-ratoz kaer. Bez e rank beza laouen an tamm, an hetou a darz puill gand ar meuleudioù endro da daol ar fest.

Eur wech toull et diazezoù e laker ebarz ar men-fonta. Eur seurt lidadeg eo an dra-ze ha pouezuz awalh. Beb tro pa 'z eo posubl, e reer anezi d'ar zadorn d'abardaez. Evelse e teuo ar zul, gand overennou ha gousperou, da deurel eur merk damreljijel war an embregere. War ar men-fonta, evid gwir, ar mañsonner a dres eur groaz gand beg e vaill. Ar perhenn hag e wreg a ra an dro gand evachou onest da hlebia al lañchennoù a zo aze. Ha padal pep hini a rank ober sin ar groaz gand e vizied war groaz ar mên en eur ober e zeiz gwella evid chom heb fazia gand an tu dehou hag an tu kleiz etre « ar spered Santel » hag an « evelse bezet grêt ». Ahen-

dall e kouez warnañ ar bommou goap ha dezañ da bêa tell. Bez e heller staga da zevel ar mogeriou.

Boazet eur, e kalz a lehiou, d'ober chervad d'ar vansonerien pa blanter soliou an estaj pe ar grignol. Nemed e taoler pled, ivez da zigas d'eva epad al labour ha dreist-oll pa zaver ar ziminal. Ar vojenn a lavar penaoz, pa houzañv ar vañsonerien gand ar zehed er mareou-ze, e tigouez gand eur mên pe zaou beza lakeet a-dreuz er gorzenn-voged, setu ar ziminal ne denn ket ganti, an tan a voged an ti oll. Pa hoarvez kement-ze, awalh deoh dasprena ho tievez en eur feson bennag hag an traou en em gav difallet gand tri daol mail.

Echu ar vañsonerez. Fichet ar ziminal gand eur boket-treh. Neuze ar perhenn lorchuz a bed ar vicherourien d'eur goan vraz ma vefe eur vez dond kuit diouti heb beza karget ar hov beteg toull ar gouzoug. Da houde, ar gilvizien hag an doerien a stag gand o lodenn labour. An toer-plouz a dremene d'eur penn-hini diêz d'ober gantañ. Red e oa dougen kalz bri dezañ ma felle deoh e vije bet koefet mad an ti. Ne veze ket faziet war an taol.

Pa vo kaset peb tra da benn, chiket an diabarz, lakeet ar speurinier, palumet mad al leur-zi, e vo enaouet eun tan braz er ziminal da zeha an traou ha digaset an arrebbeuri. Gwechall, m'em-eus klevet mad, ne veze diskennet ar boket nemed da zevez an annezadeg. Dond a raio person ar barrez da venniga an ti ha da hervel warnañ ar seiz berz. Ne jomo d'ober ken nemed boda an oll famill da ziskouez dezi al lojeiz nevez ma tenno foug dioutañ pep hini, kevendirvi hag all. Hag e vo aozet, evel just, eur pred evid an oll dud-ze, ar henta pred a zoare selvichet er mogeriou nevez. War dreustel an nor, pa denn an ti da vraz awalh, ar mañsoner e-no treset gand e vaill anoioi ar berhenned, ozah ha gwreg, gand niver-bloaz ar zavador.

REIZADUR AN DIABARZ

N'eus kaoz ganeom nemed euz tier ar gouerien, divalh eta. Ar maneriou hag ar henkizioi n'emaint ket er gont. Daoust ha ma 'z eo breizeg heb mar ar zavadoriu-mañ, diskouez a reont tammou hag a zo en doareou braz (goteg, azganedigezeg, klasel) pe a zav testeni euz eur vourhizelez orbideg a zistres anezo re aliez. Hogen, ti ar houer ne houzañv netra evid mann. Eur « benveg-beva » ez eus outañ hag a zigouez mad-tre gand buez pemdezieg ar re a zo ennañ. Skeudenni a ra gweloh, evelse, ar zevenadurez m'emom ganti, an hini a oa en he brud en hanter-kantved kenta, araog ar hemmadur braz.

Eur skouer vad euz an ti breizeg krenn a zo an hini grêt gand diou lodenn e peb tu d'eun alez greiz ma tigor an nor warni. En tu kleiz ar gegin, a dalvez ivez da zal-veva. En tu dehou eur penn all a ra kambr ivez en ñeiz hirio, med a helle kaoud, gwechall-nevez, eun eil ziminal, setu e veze lakêt da boaza enni boued al loened, gand ma ne veze ket dalhet gand eun tiegez all. Gwechall-gosoh hoaz, ar penn-ze a oa strisoh hag egile, eun nor a-ratoz o tigeri warnañ. Neuze e oa outañ eur hraou dispartiet ouz ar zal-veva gand eun hanter-speurenn nemetken. Alan al loened, evelse, a domme an dud. Ar memez dor a dalveze aliez evid an oll.

Dindan an doenn, eur zolier sklerijennet gand diou vañsardenn kebken a-uz d'ar prenestri. E lehiou oa, dreistoll er Morbihan, e kaved gweloh eur vañsardenn hebken a-uz d'an nor. War ar zolier e veze diwallet ar greun, al legumachou, ar freillou-dourna, ar benviji-dorn ha beb seurt traou da dalvoud. Bez e helled renka aze ivez kornioi da gousked ha zoken eur gegin evid eur fermour dre ma oa dalhet an tal dehou gand eur ziminal vraz pa ne oa siminal ebed e traoñ ar memez tal. Prenestri ha mañsardou a zigore war an tal-dirag, barrinier houarn war ar re-ze beteg nevez-ze. Peurvuia, eur hreñch a oa stag ouz an eil pignon, eul loñch-koad ouz egile.

An doare chomleh-ze a zo anvet an ti (heb « y » mar plij ganeoh !). Hirio e reer outañ e gaou ar penn-ti. E-giz ma tiskouez e ano brezoneg, ar penn-ti ne dalvez nemed eun tammig muioh hag eun hanter outañ. Eun ti eo hag e vefe tennet dioutañ ar pez a zo en tu dehou deuz an alez. Eur penn nemetañ, eta, hag a oa lodenn douet an devezourien ha tudigou all.

Goude toull an nor, dalhmad digor en deiz pa 'z eus eun bennag en ti, en em gaver war eeun er zal vraz pe en eun alez etre diou speurenn goad. Ar skalierou a zo er penn all dirazoh, eun nor warno a-wechou. Dindan ar skalierou ez eus eun toull-korn evid ar charnel, eur pez pod pri m'emañ ennañ pemoh ar bloaz, trohet e tammou ha balsamet brao en hollen, kea ! Diou zor, war an eil tu hag egile, a ra deoh mond tre er zal-veva hag er gambr. Pa 'z eo renket ar grignol, an trepas e laez ar skalierou a zo anvet ar pondalez. Ma n'ez eus nemed eur vañsardenn, e pigner eno gand eur skeul. N'eus ket a skalierou.

Dindan ho treid, en a-rez, n'ho peus na karrezadur na leurenn-brenn. A-wechou, en alez, eun tamm pavez dre vraz gand mein plên. Ne zeuio ar simant nemed diwezatoh, ha hoaz ne dalvezo ket al leurenn-bri a zo bet diouz reol beteg goude ar brezel pevarzeg.

A ! Al leurenn-bri ! Grêt 'z eus bet outi gwir araouez ar

baourantez tostig-tre d'an dienez. Ha gwir oa ne oam ket gwall binvidig. Kontet 'z eus bet e oa louz atao. Ha gwir eo e vage heh-unan he fouldrenn, e troe a-wechou da vouillenn. Se a zo dizoñjal e teuem-ni deuz bouillenn ar parkeier hag an henchou, e oa ganeom boteier koad tachet, riskluz war eur harrezadur ha n'e-nije ket padet eul leurenn-brenn teir zizun dindanno. Dizoñjal ivez e talvez e al leur-di d'eur bern labou-riou, izel marteze, saotruz ne lavaran ket, ha ne helled ket ober war o zro e leh all. Hag ouspenn, or mammou o-doa balaennou dreist ma reent ganto ken aliez ha ma oa dao ober. Anavezet 'm-eus leur-diou nêtoh ha nebeutoh a drubarderez enno eged gwiskadou-a-zo en deiz hirio.

Anad eo e veze red o derhel e stad vad, o renevezi pa vezent bet digompezet gand mond-ha-dond ar familh, beb seurt digoueziou fall, paoiou an arrebeuri. Neuze e veze dispenñet ar pezh, karget an dachenn en-dro gand pri-prad ha sabl kemmesket, lakêt war briz eun tammig ludu pe gaoh-saout zoken (ya feiz, itronezed !) ha palumet ar meskaj a galon laouen en eur hlebia anezañ gand dour-glaou. Eun truaj hag eur fest war eun dro, al leur nevez-se. Pegen braz an tamm ouzom, avad, pa veze deuet mad, luf, kompez ha livet brao, gwenn dindan ar boteier. Ne veze ket ar roue kenderv deom.

Per-Jakez HÉLIAS
Da veza kendalhet.

Nevez deuet er-mêz :

KUZULIOU AR MEDISIN

**EUN DIBAB A BENNADOU MEDISINEREZ
DIWAR « FEIZ HA BREIZ »**

Da veza goulennet digand :
AR HELENNER, 6 rue Beaumarchais, 29200 BREST

DEG BLOAVEZIAD « BREIZ O VEVA »

Eun tamm gouel ez eus bet, an deiz all, e studio Brest FR3, en enor da loreidi ar priz Per-Trepos, ha gand-se en enor d'ar brezoneg ! Ha setu m'emañ FR3, bremañ o lakaad pega war ar mogeriou skritellou kaer, e brezoneg, mar plij, — da rei brud da abadennoù « Breiz o veva », — an abadennoù skignet beb lun ha beb sadorn, e yez Vreiz, da eun eur goude kreisteiz...

Hag ouspenn-ze, embannet eo bet, dalhmad gand FR3, eul leorig, 48 pajenn dezañ, hag a gaver ennañ, gand eur pennad-skrid e brezoneg savet gand Fañch Broudic, roll an abadennoù brezoneg bet gwelet abaoe deg vloaz war brenestig pe « skramm » or boestig-tele pe « skinwel »...

Gwir eo, gwir mad, on-eus bremañ eun tamm muioh a vrezoneg en tele ha war ar radio evid ne oa tri bloaz a zo. N'emaon ket o vond da zislavared an dra-ze, ha nebeutoh c'hoaz da zispenn ar pezh a vez greet e-keñver skigna brezoneg war ar gwagennoù. Gourhemennou eo a zo dleet d'ar re a ra wardro al labour, brezoneg yah ha saouruz o tond ganto !

Nemed, forz penaoz, gwell verr e chom dalhmad an amzer roet d'ar brezoneg en tele ha war ar radio : 34 munutenn a abadennoù nevez beb sizun, evid an TV, eun eurvez ha 28 munutenn ma konter an abadennoù skignet diou wech... Petra eo kement-se e-skoaz an ugent eurvez bennag o-devez tud Bro-Gembre en o yez ? Hag eun tamm mad muioh vo dezo ar bloaz a zeu pa vo bet savet ar post nevez bet prometet gand gouarnamant Londrez, tra ken evid ar hem-braeg (yez-c'hoar d'or brezoneg)...

Ma'z eus da glemm e-keñver niver an eurvezioù implijet evid or yez, bez ez eus dreistoll da houlenn ma vefe plaset gwelloc'h abadennoù « Breiz o vev » ! Fall-tre eo kaoud anezo da eun eur goude kreisteiz, d'an ampoent m'eo kustum an darnvuia euz an dud beza a selaou ar heleier e galleg... rag ne vez ket roet ar « heleier-dre-vraz » e brezoneg...

E gwirionez, d'ar mare-ze euz an deiz, ne vez ket selaouet « Breiz o vev » gand eur brezoneger war zeg... heb konta ar re na deuont ket d'ar gêr da boent-kreisteiz. Red e vo eta dond a-benn da lakaad FR3 da rei deom eun eurvez all evid an abadennoù brezoneg, da lavared eo d'ar pardaez, hag a-wechou diouz an noz. Ha neuze rei deom eun abadenn a geleier e brezoneg ha pa ne ve ken pemp munut bemdez, da skouer da heul pe araog ar « gelaouenn gomzet » e galleg, d'an abardaez.

Brao-tre an tammig gouel e Brest, da verka dekved deiz-ha-bloaz « Breiz o vev » : bravoh e vefe, avad, rei eur gont hirroh a eurvezioù dibabet gwelloc'h evid or yez war gwagennoù an teir jadenn ! (1)

A.K.

(1) - Trugarekaad a reom ar gazetenn « Brest-Espoir » a vez embannet gand Kêr Vrest, hag ive Armand Keravel, da veza bet roet an aotre deom da advoulla ar pennad-mañ.

Studi skiantel ar Brezoneg

En eun niverenn da zond, eh embanno « Brud Nevez » eur pennad-kaoz gand an ao. Falc'hun diwar-benn an advoulladenn kresket euz e dezenn. P.-M. Mevel e-neus bet tro da lenn anezi a-benn bremañ, hag e ra amañ eur henta renta-kont.

Pa vezer dedennet kalz pe nebeud gand istor ar brezoneg, ne heller ket tremen heb anaoud al labourioù bouhet wardro daou-ugent vloaz zo gand F. Falc'hun, ha kaset war-raog abaoe heb chan na didorr. Da genta emañ « L'histoire de la Langue Bretonne d'après la géographie linguistique », 1951, roneotet. Goude, 1963, eo bet moulet ar memez leor, kresket kalz; ha hirio, genver 1981, setu atao an heveler leor, anvet an taol-mañ « Perspectives Nouvelles sur l'Histoire de la Langue Bretonne », pinvidikaet eur wech muioc'h gand 107 pajenn lakeet ouspenn ebarz. Eul leor teo a zo dioutañ, 663 pajenn ennañ, 72 kartenn, treset warno linennou-dispartia ar rannyezou. Setu eur benveg a-zoare, moulet skliêr, gand eur golo kaled.

Henn gouzoud a reer emichañs, menoz-diazeza F. Falc'hun diwar-benn orin ar brezoneg a zo disheñvel-krenn euz tezennoù koz D'Arbois de Jubainville, J. Loth, hag o diskibien, Dauzat da skwer. Evid ar re-mañ e oa ét ar galianeg da netra pa zigouezas en Arvorig ar Gelted o tond euz Breiz-Veur. Evid F. Falc'hun se n'eo ket gwir, tamm ebet. Ar galianeg, emezañ, ne helle ket beza maro d'an ampoent e peb leh e Bro-Hall, ha dreist-oll en Arvorig e tlee beza chomet e buhez. Kelted an Inizi eo a gemmeskas o yez gand galianeg an douar-braz hag evelse e oe ganet or brezoneg deom-ni.

En eur vond gand e hent azaleg ar poent-se e-neus grêt F. Falc'hun kavadennoù a-bouez braz. En e dezenn e-neus bet klasket atao diskouez emañ gantañ ar wirionez, en eur studia istor ar brezoneg en donder hag en eun doare skiantel. Ar benveg gwella e-neus bet kavet evid se eo an ALBB (Atlas Linguistique de la Basse Bretagne), oberenn veur Pierre Le Roux. Pa ouzer ober gand kartennou an ALBB, e heller mond gand meur a hent nevez, ha F. Falc'hun a oar c'hoari gand an « Isoglosses » (dispartii etre ar rannyezou) en eun doare ampart-meurbed. Gand sikour 72 kartenn e teu a-benn da skliêrad meur a boent chomet en deñvalijenn betek-henn.

Gand « Perspectives Nouvelles sur l'Histoire de la Langue Bretonne » e kavom-ni an tu da renevez ar pezh a ouiem dija hag e hounezom war ar hudennou eun anaoudegezh nevez : penaoz eo bet poblet Breiz ha skignet ar

brezoneg a-hed an hentchou; petra a ziskouez deom ar hartennou hag an douaroniez evid gouzoud penaoz eo tremenet an traou e-doug ar hantvedou; peseurt levezon o-deus bet ar hêriou, ha dreist-oll Karaez, kreizenn eur vuhez ekonomikel birvidig gwechall, h. a.

E penn diweza al leor ez eus studiadennoù a-bouez braz, ar pez a zo bet dizoloet nevez zo gand an oberour war dachenn an anoioù-leh. Rag tezennoù F. Falc'hun ne dalvezont ket hepken evid Breiz hag ar brezoneg. Evid kompren anoioù ar hêriou, ar menezioù, ar stêrioù e meur a leh euz Bro-Hall e tigasant sikour. Aliez dindan eun ano-leh e kaver n'eo ket eur stumm germaneg, evel ma krede D'Arboise de Jubainville, med eur stumm keltieg hag a zo êz awalh da zirouestla dre ar brezoneg. Gerioù ken anavezet ganeom ha « tosen », « blein », « koad (coed) », « onn », « balan », « spern », h. a. a daol sklêrijenn war anoioù eun niver braz a lehoù euz Bro-Hall. Setu aze eun hent digoret evid studiadennoù an amzer da zond.

Deuet eo a-benn F. Falc'hun, azaleg kartennoù an ALBB, da rei d'ar brezoneg eul leh e-touez ar re genta evid ar pez a zell ouz studi istor ar galleg e-unan. E-pad meur a vloavez e-neus kavet tud da enebi ouz e dezennou, med bremañ e rank an oll anzañ edo efi war hent ar wirionez. Ra vezo meulet evid beza roet lusk da studi or yez gand ar ouizieien. Ar re-mañ o-devo hiziviken, gand « Perspectives Nouvelles », eul leor-dorn dizioeruz. An oll vrezonegerien a hello ivez kaoud kelennadurez ennañ pa vezo ezomm.

P.-M. MEVEL.

(1) François Falc'hun, Perspectives Nouvelles sur l'Histoire de la Langue Bretonne. Union Générale d'Éditions, 1981. Rann « La nation en question ».

Eur geriadur evid brezoneg gwened

Meriadeg HERRIEU e-neus dija labourer war e yez, ar gwenedeg, hag embannet daou leor a-bouez, « Le Breton du Morbihan » gand skoazell Seité, ha « Le Breton parlé du Vannetais », eur pikol leor-dorn, 400 pajenn ennañ.

Ar geriadur-mañ (1), galleg ha brezoneg, a zigouez mad da glokad al labourer boughet gand an oberour. Eul leor aozet mad e peb keñver a zo dioutañ, ousspenn 200 pajenn ennañ. Anad eo ne vo ket kavet amañ kement ger a ya d'ober yez Bro-Wened, peogwir ne vez morse peurechu eur geriadur. Koulskoude ar peb reta a zo bet lakeet ebarz, kement ger a rafe diouer d'ar re a zo krog gand studi ar gwenedeg ha d'ar skrivagnerien boazet d'ober gand ar rann-yez ken pinvidig-se. Ar ouizieien a gavo e leorioù all peadra da vond donnoh gand o studiadennoù.

Geriadur Meriadeg HERRIEU a zo unan êz da zournata, sklêr ha reziz, diskuizuz d'an daoulagad. Er pajennoù kenta e kaver eun toullad reolennoù

yezadurel, eun diverra euz ar pez a ranker gouzoud diwar-benn an displega-verbou, ar verbou direiz, an araogennoù, h. a. Eur stagadenn a zastum eun toullad gerioù ha troioù-lavar dibabet peurvuia barz leor Loeiz HERRIEU (Doue d'e bardono) « Le Breton Usuel ». Bez' ez eus ivez pajennoù evid an anoioù-badez hag evid an anoioù-leh hag an anoioù kerioù.

Ar gerioù ha ne vent kavet nemed e Bro-Wened-Uhel, pe e Bro-Wened-Izel, a zo merket, kerkoulz hag ar gerioù nevez nebeud implijet. Pajennoù all a zo bet lezet goullo, d'ar studier da skriva warno e notennoù.

Setu aze eur benveg euz ar gwella hag a rento kalz selvij d'ar studieren war an gwenedeg. Ouspenn, kement hini a skriv pe a gomz ar yez KLT a gavo amañ peadra da lakaad ar gerioù keñver-ha-keñver ha da binvidikaad e yez.

P.-M. MEVEL.

(1) Meriadeg HERRIEU : Dictionnaire français-breton vannetais. Goulenn al leor-mañ digand : Meriadeg HENRIO, 4 rue Kéranna, Kervignac, 56700 HENNEBONT.

Peziou-c'hoari digorr ha yah

Barz al leorig-mañ e kaver, gand eun droidigez e galleg, an daou genta euz an daouzeg pez-c'hoari emañ P.-M. MEVEL ha Naig ROZMOR o vond da embann e-doug ar mizioù a zeu (1).

An daou skrivagner-mañ a oar mad ijin ar yez pegwir, ganet o-daou war ar mêt, eo bet ar brezoneg yez o havell hag o buhez pemdezieg en o yaouankiz. Deuet int a-benn, ar pez a zo ral awalh, da genlabourad ha da lakaad da dalvezoud asamblez spered yez Bro-Leon ha hini Bro-Gerne. Felloud a ra dezo kinnig d'ar strolladoù-c'hoariva, barz leorioù bihan êz da zournata, peziou-c'hoari berr, didorr da leurena, en eur brezoneg yah ha pobleg. Ouspenn, ar peziou-c'hoari-mañ a hell beza renket ha reizet hervez ar rannvroioù hag ar rannyezou, e kemend kornad a zo e Breiz.

Ar skrid a zo bet diazezet, da rener ar c'hoari avad eo d'en em zibab gantafi hervez e faltazi. Emañ evelse P.-M. MEVEL ha Naig ROZMOR o klask renevez roll ar peziou-c'hoari brezoneg deuet koz awechou ha diamzeret, pe neuze eur stumm ken iskiz dezo, war zigarez beza modern, ma 'z int diveizuz-keñver peurvuia evid ar paour-kêz selaouerien.

Daoust dezo da jom tost awalh d'ar pez a zo bet a-viskoaz o rei nerz d'ar farsadennoù, an daou oberour ne gontont ket istorioù gwrañ-kox na folklorachou, pell alese. Klask a reont kentoh beza eur mellezour da gudennou Breiz en amzer vremañ. « Planning an Diaoul » da skwer a ziskouez deom Pôllig, an diaoul korneg, deuet da veza P.D.G. an Ivern, o klask diroestla

kudennou euz an devez hirio. Hag « Ar Rejim » a lak da c'hoarzin diwar goust gizioù kaset re bell dindan levezon ar mass-media. Bez' ez eus aze eun teatr buhezeg, finv ha herr ebarz. Tud ar c'hoari a jom tost atao d'an arvesterien ha kemend a dalvoudegez o-deus o jestrou hag o ardou eged gerioù ha frazennoù ar skrid. Frankiz a zo, evel gwechall er c'hoariva anvet « commedia dell arte » da gemma, da astenn, da droha, hervez an ezommou hag ar faltazi, hervez ar mare hag an andread.

A-benn bremañ dija, zoken araog ma oant deuet euz a-zindan ar wask, hini pe hini euz ar peziou-c'hoari-mañ a zo bet c'hoariet evid brasa plijadur an oll, ha re all anezo a vezo diskouezet heb dale. Moienñ a zo ivez d'o c'hoari war ar Radio pe an Tele, e galleg pe e brezoneg, ha digouezout a reont awechou evid ar vugale. Eun digemer mad a zo bet grêt dija gand an dud da beziou-c'hoari nevez P.-M. Mevel ha Naig Rozmor. Rag ar Vretoned a blij dezo ar c'hoariva ha lod ahanom zoken a zo sod gantañ. Nemed eo red digas deom peziou-c'hoari buhezeg, dilu, o tenna da gudennou on amzer.

A. AR MERSER.

---

(1) P.-M. MEVEL ha Naig ROZMOR. Peziou-C'hoari Nevez. I. Plannig an Diaoul. - Ar Rejim. Embannet gand BRUD NEVEZ. (16. l. + 2,20 l. mizou kas). Goulenn ar « Peziou-C'hoari Nevez » ti BRUD NEVEZ, 6 rue Beaumarchais, 29200 BREST.

Embannadurioù Emgleo Breiz

NEVEZ ADVOULLET

Jakez RIOU

Geotenn ar Werhez

ha

Barzonegou

« Eur pez-barzoniez e nao boz-kan »

P. J. HELIAS

Eur brao a zigarez da lenn pe da adlenn Jakez Riou.

Priz al leor : 34 lur. E gwerz e ti « Brud Nevez ».

NEVEZ DEUET ER-MÊZ
EUL LEOR NEVEZ GAND BRUD NEVEZ :

DANEVELLOU

EUZ AN AMZER-VREMAN

GAND

**J. Abasq, Remi Derrien, Charlez ar Gall,
P.-M. Mevel, My Skaouidig,
Korantin Riou, Per Trepos**

Le lecteur trouvera un écho des événements qui, depuis trente cinq ans, ont marqué notre région. Écrite dans une langue simple, celle de tous les jours, mais avec des sensibilités différentes, et des réminiscences dialectales très visibles mais ne constituant nullement un obstacle à la compréhension, ces sept nouvelles devraient avoir la faveur du public bretonnant.

Ouest-France.

Le risque d'un tel ouvrage pourrait être une certaine hétérogénéité. Il n'en est rien. Ces nouvelles sont en prise directe sur l'actualité bretonne. Elles sont toutes empreintes d'émotion, de sensibilité, et tous ces auteurs savent manier admirablement la langue bretonne. De véritables morceaux choisis qu'on relira souvent. Pour son plaisir et son enrichissement.

*Roger Laouenan,
Le Télégramme.*

Priz al leor : 24 lur
Brud Nevez, 6 ru Beaumarchais, 29200 Brest
C.C.P. 893-94 P Roazon